

Nr 84.

Av herr **Andersson, Elof, m. fl.**, om inrättande av en filial av statens växtskyddsanstalt, förlagd till Alnarp.

Att få till stånd en särskild växtpatologisk och entomologisk försöksstation inom Malmöhus län har sedan länge varit ett väl befogat önskemål. Redan år 1929 hemställde Malmöhus läns hushållningssällskap hos Kungl. Maj:t om inrättandet av en dylik anstalt. Ärendet remitterades till centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, vars styrelse också varmt förordade förslaget. Sedermera har av Kungl. Maj:t år 1931 tillkallade utredningsmän för utredning rörande organisationen av försöksverksamheten på växt- och trädgårdsodlingens område i sitt år 1933 avgivna betänkande framhållit vikten av att en sådan institution snarast möjligt komme till stånd samtidigt som de förorda densammas förläggning till Alnarp och den byggnad, som disponeras av den där befintliga filialen för centrala frökontrollanstalten. En preliminär kostnadsberäkning framlägges jämväl av ifrågavarande utredningsmän. Ärendet har sedermera varit remitterat till lantbruksstyrelsen, lantbruksakademien, centralanstaltens styrelse, Sveriges utsädesförening, statens växtskyddsanstalt och styrelsen för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet i Alnarp, vilka samtliga varmt förordade en sådan anstalt som den ifrågasatta, dock med något skiftande meningar beträffande förläggningen av anstalten, i det lantbruksstyrelsen synes förordade förläggning till Svalöv och styrelsen för utsädesföreningen betonar behovet av att åtminstone en avdelning av verksamheten förläggas till nyssnämnda plats med hänsyn till att samarbete med den svenska växtförädlingen är av synnerligen stor vikt. Slutligen har styrelsen för statens växtskyddsanstalt med åberopande av ovannämnda utredningar och yttranden, vilka alla på ett synnerligen uttrycksfullt sätt vitsorda behovet av denna anstalt, hemställt att Kungl. Maj:t ville till innevarande års riksdag framställa proposition om inrättandet av anstalten i fråga såsom en filial till växtskyddsanstalten. För ändamålet äskades ett belopp av 58,236 kronor. Filialen skulle vara förlagd till Alnarp samtidigt som styrelsen för växtskyddsanstalten betonar att specialundersökningar också böra kunna förläggas till andra orter i Skåne, alldeles särskilt till Svalöv, där arbetsplats av tillfredsställande utrymme hos Sveriges utsädesförening torde stå till förfogande. Förslaget har emellertid avstyrkts av statskontoret, och departementschefen har icke heller ansett sig kunna för närvarande biträda detsamma.

Undertecknade, som hava funnit anförda skäl för realiserandet av Malmöhus läns hushållningssällskaps yrkande på en forsknings- och försöksanstalts på växtskyddets område förläggning till Skåne i hög grad befogat, hava för sin del kommit till den uppfattningen att inrättandet av den ifråga-

satta anstalten i Skåne icke längre bör uppskjutas. Den verksamhet, som statens växtskyddsanstalt bedriver, söker visserligen i möjligaste mån även tillgodose de behov, som göra sig gällande inom den sydsvenska växtodlingen, men anstaltens mångskiftande uppgifter och densamma förpliktelse att med förhållandevis ringa personal och omkostnadsstat tillgodose de krav, som kunna ställas från skilda delar av vårt vidsträckta land, lägga förvisso oöverstigliga hinder för ett mera koncentrerat och intensivt växtskyddsarbete inom vårt lands södra delar. Där ligger också landets viktigaste jordbruksprovins, som driver odling av såväl åkerbruks- som trädgårdsväxter mera intensivt än annorstädes i Sverige och som jämväl är hemvist för en hel rad av växtsjukdomar och parasiter ur växt- och djurriket, som på andra håll helt saknas eller i varje fall förekomma i ringa antal och under sådana förhållanden att en tillfredsställande forsknings- och försöksverksamhet rörande desamma ej med fördel kan bedrivas. Vi vilja här anföra några exempel på sådana specifikt skånska eller sydsvenska sjukdomar och snyltgäster. I Skåne uppträder så t. ex. på vete och korn den förödande s. k. rotdödaren och vållar lantmännen årliga betydande förluster. Betorna härjas likaledes årligen av mosaiksjuka, gråfläcksjuka och hjärtröta, vilka sjukdomar alla äro synnerligen bristfälligt utforskade. En annan för Skåne och särskilt de västra delarna karakteristisk sjukdom är bladruillsjuka på potatis. Vidare härjas särskilt den tidiga rödklövern av den ödeläggande svamp, som blivit kallad klöverrötaren. De talrika fröodlingarna av rotfruktsväxter, grönsaker och vissa gräs äro jämväl årligen utsatta för angrepp av ett flertal delvis mycket ofullständigt kända svampsjukdomar: vissa s. k. rötsjukdomar på kålväxter, rotfläcksjuka på morötter, gulbakterios på hundäxing, fläcksjuka på bönor för att blott nämna några exempel. Bland sjukdomar typiska för Skåne böra slutligen även nämnas sparrisrosten och åtskilliga för tobaksodlingen viktiga ännu blott obetydligt kända sjukdomsformer.

Granskar man listan över våra skadedjur, så finner man bland dem även en mängd sådana, som uteslutande eller särskilt intensivt göra åverkan på den skånska växtodlingen. Vad vetemyggorna betyda för Skånes veteodling ha de senast gångna årens svårartade härjningar till fullo ådagalagt. Dessa skadedjur har emellertid anstalten med hjälp av statligt understöd redan gjort till föremål för en specialundersökning, vilken alltjämt pågår. Med fullt skäl borde liknande grundliga undersökningar och försök anordnas beträffande ett flertal andra för nyssnämnda landsdel betydelsefulla skadedjur. Stråsåden härjas årligen eller ofta av andra närbesläktade insekter — rågbroddflugan är ett allmänt känt exempel — för att icke tala om en hel del djurformer, vilkas litenhet gör att de föga beaktas, såsom t. ex. tripsarter, bladlusarter, kvalster, nematoder m. fl. De för det skånska jordbruket viktiga betorna äro ofta utsatta för angrepp av betflugor, betjordloppor, nematoder m. fl. och potatisålen är i hela västra Skåne ett svårt skadedjur. Inom vissa delar av provinsen är odling av ärter i hög grad försvårad genom förekomsten av gallmyggor. Sådana angripa dessutom klöver

och luzern och äro därigenom förlustbringande för fröodlingen av dessa växter. Klöverfröodlingen försvåras jämväl i hög grad genom förekomsten av vissa vivlar, som ödelägga blommorna. Fröodlingar av korsblomstriga växter härjas av rapsjordloppor och rapsbaggar i stor utsträckning, gräsfröodlingar skadas av vitaxkvalster och nematoder och trädgårdsväxterna besväras av en mängd skadedjur, vilka trivas bättre än annorstädes i det sydsvenska klimatet.

Då man betänker denna mångfald av sjukdomar och parasiter, listan torde utan svårighet kunna göras än längre, och beaktar att till Skåne är koncentrerad icke blott svensk växtförädling utan även den grundläggande, svenska försöksverksamheten på trädgårdsodlingens område, kan man icke undgå den reflexionen, att här föreligger ett alldeles särskilt behov av en till denna landsdel förlagd forsknings- och försöksverksamhet på växtskyddets område, som kan stå i omedelbar och intim kontakt med där befintliga jordbrukare, trädgårdsmän och växtförädlare. Undertecknade anse därför inrättandet av en sådan anstalt synnerligen trängande och kunna ej heller finna, att de betänkligheter, som anförts i årets statsverksproposition beträffande det av styrelsen för statens växtskyddsanstalt framförda kravet på inrättandet av en filial av växtskyddsanstalten för Skånes och därmed samtliga sydsvenska landskaps räkning, äro av den art att förverkligandet av det år 1929 av Malmöhus läns hushållningssällskap framställda yrkandet ytterligare bör uppskjutas.

Det av styrelsen för statens växtskyddsanstalt uppgjorda förslaget till filial förlagd till Alnarp (förläggningssorten bl. a. motiverad av närheten till Malmö, där kontroll över importen av växter och växtdelar bör utövas, och det nära grannskapet till Alnarps trädgårdar) medför följande anslagsbehov:

Avlöningar till icke-ordinarie personal:

Grundavlöning till en föreståndare (B 24)	kronor 5,736
Arvode till extra assistent	» 4,200
Arvode till skriv- och laboratoriebiträde	» 1,500
<hr/>	
Summa kronor 11,436.	

Omkostnader:

Reseersättningar, förslagsvis	kronor 3,000
Expenser: bränsle, lyse, vatten, förslagsvis	kronor 500
Övriga expenser: högst	
städning, renhållning	» 1,000
skrivmaterial m. m.	» 600
telefon, telegram	» 400
böcker, tidskrifter m. m.	» 500
<hr/>	
» 3,000	

Övriga utgifter:

Försöksverksamhet	kronor 4,000	
Förbrukningsartiklar	» 800	
Inventarier	» 600	
Upplysnings- och kontrollverksamhet	» 400	kronor 5,800
		Summa kronor 11,800.

För inredandet av arbetslokaler i vindsutrymme i den av centrala frökontrollanstalten disponerade byggnaden, för uppförande av växthus och insektarium samt anskaffande av behövliga inventarier beräknar styrelsen för statens växtskyddsanstalt slutligen ett engångsanslag av kronor 35,000. Motionärerna äro för sin del övertygade om att de för verksamheten behövliga lokalerna väl kunna inrymmas i den ifrågasatta byggnaden och att kostnaderna för därmed sammanhängande arbeten, uppförandet av det nyssnämnda växthuset och insektariet samt arbetsrummens förseende med nödiga inventarier icke behöva överskrida det angivna beloppet. De kompletteringar, som eventuellt framdeles skola finnas nödvändiga, torde icke komma att ställa några större anspråk på statskassan.

I anslutning till ifrågavarande förslag har styrelsen för växtskyddsanstalten betonat, att specialundersökningar jämväl kunna och säkerligen i åtskilliga fall böra förläggas till andra delar av denna landsdel, alldeles särskilt till Svalöv. Enligt vad undertecknade inhämtat är också Sveriges utsädesförening beredd ställa för sådant ändamål behövliga laboratorie- och växthusutrymmen till växtskyddsanstaltens disposition.

På grund av det ovan anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte besluta om inrättandet av en filial av statens växtskyddsanstalt, förlagd till Alnarp, samt att riksdagen måtte för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1936/37 bevilja *dels* ett anslag å kronor 23,236: — till avlöningar och omkostnader, *dels* ett engångsanslag å kronor 35,000: — för bestridandet av de med inrättandet av filialen förenade kostnaderna.

Stockholm den 20 januari 1936.

Elof B. Andersson.

Axel Löfvander.

Alfred Andersson.